

Xây dựng chủ đề trải nghiệm cho học sinh tiểu học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Phạm Quang Tiệp

Email: tiiep@vnu.edu.vn

Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội
144 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Năm 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Chương trình Giáo dục phổ thông mới. Trong đó, giáo dục trải nghiệm được xem là hệ quả tất yếu của sự dịch chuyển mục tiêu giáo dục từ tập trung hình thành kiến thức sang phát triển năng lực ở người học. Giáo dục trải nghiệm không chỉ xây dựng thành hoạt động giáo dục mới mà còn trở thành một phần không thể thiếu trong tất cả các môn học của Chương trình Giáo dục phổ thông. Qua đây có thể thấy, giáo dục trải nghiệm được các nhà xây dựng Chương trình Giáo dục phổ thông nước ta hết sức xem trọng. Bài viết tập trung phân tích để làm rõ bản chất, đặc điểm của hoạt động trải nghiệm với tư cách là hoạt động giáo dục mới trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

TỪ KHÓA: Trải nghiệm, hoạt động trải nghiệm, giáo dục trải nghiệm, học tập trải nghiệm.

→ Nhận bài 28/3/2023 → Nhận bài đã chỉnh sửa 16/4/2023 → Duyệt đăng 15/5/2023.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12310507>

1. Đặt vấn đề

Những năm gần đây, giáo dục Việt Nam có sự chuyển mình mạnh mẽ. Một trong những dấu ấn của sự chuyển mình ấy đó là sự ra đời của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 [1]. Trong đó, nhấn mạnh tới sự dịch chuyển mục tiêu giáo dục từ tập trung trang bị kiến thức sang hình thành và phát triển phẩm chất năng lực của người học. Từ sự thay đổi mục tiêu giáo dục này dẫn tới sự ra đời của một loạt mô hình, chiến lược, phương pháp dạy học mới. Trong đó, đáng kể nhất chính là dạy học tích hợp, dạy học phân hóa, giáo dục STEM... và hoạt động trải nghiệm.

Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục mới trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 [2], có sự kế thừa và phát triển từ hoạt động ngoài giờ lên lớp trong chương trình giáo dục trước đây. Tuy nhiên, Hoạt động trải nghiệm có mục tiêu rõ ràng, đồng thời được lên kế hoạch để triển khai hết sức cụ thể như các môn học trong chương trình giáo dục. Thậm chí, chương trình Hoạt động trải nghiệm cũng được cụ thể hóa thành sách giáo khoa, giúp cho học sinh và giáo viên thuận tiện để triển khai và thực hiện trong thực tiễn.

Tới nay, Chương trình Giáo dục phổ thông đã triển khai sang năm thứ 4 nhưng nhiều giáo viên vẫn gặp khó khăn khi dạy học theo chương trình mới, đặc biệt với Hoạt động trải nghiệm. Nhiều câu hỏi đã được giáo viên đặt ra và chưa có lời giải đáp thỏa đáng, đó là: Hoạt động trải nghiệm có điểm giống và khác gì so với các môn học trong Chương trình giáo dục? Việc triển khai một tiết học của Hoạt động trải nghiệm có giống như triển khai một tiết học thông thường hay không? Tiết sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp trong Hoạt động

trải nghiệm theo Chương trình Giáo dục phổ thông mới có khác biệt nào so với trước đây? Trong bài viết này, chúng tôi tập trung làm rõ một số vấn đề chính sau đây: 1/ Bản chất và đặc điểm của Hoạt động trải nghiệm trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018; 2/ Xây dựng chủ đề trải nghiệm cho học sinh tiểu học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Bản chất của hoạt động trải nghiệm

Khoảng 20 năm trở lại đây, giáo dục trải nghiệm xuất hiện và dần trở thành một phương thức giáo dục phổ biến, hướng vào hình thành và phát triển cho người học không chỉ tri thức khoa học mà quan trọng là kỹ năng hoạt động và học tập gắn với thực tiễn [3]. Nhiều thuật ngữ liên quan tới giáo dục trải nghiệm xuất hiện như: học tập trải nghiệm, hoạt động trải nghiệm, dạy học trải nghiệm... Mặc dù xuất hiện với nhiều thuật ngữ, tên gọi khác nhau nhưng xét về bản chất đều đề cập tới việc học tập gắn với trải nghiệm thực tiễn của người học. Thông qua quá trình học tập, trải nghiệm thực tiễn, người học củng cố hoặc tự phát hiện ra tri thức khoa học nhưng quan trọng hơn là người học sẽ học được cách thức, con đường tìm kiếm, khám phá tri thức mới, hình thành và phát triển được những năng lực cần thiết của con người hiện đại qua quá trình trải nghiệm, khám phá, để học tập [4].

Trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018: “Hoạt động trải nghiệm ở tiểu học và hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp ở trung học cơ sở và trung học phổ thông là các hoạt động giáo dục bắt buộc, trong đó học sinh dựa trên sự huy động tổng hợp kiến thức và kỹ năng từ nhiều lĩnh vực giáo dục khác nhau để trải nghiệm thực

tiền, tham gia các hoạt động phục vụ cộng đồng, hoạt động hướng nghiệp, dưới sự tổ chức và hướng dẫn của nhà giáo dục. Qua đó, hình thành những phẩm chất chủ yếu, năng lực chung và một số năng lực thành phần đặc thù như: năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động; năng lực định hướng nghề nghiệp; năng lực thích ứng với những biến động trong cuộc sống...” [1].

Trong nghiên cứu này, hoạt động trải nghiệm theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 là hoạt động giáo dục, được thiết kế và tổ chức theo hướng tăng cường trải nghiệm để mở ra cơ hội cho người học tự tìm tòi, khám phá ra tri thức khoa học. Cũng thông qua hoạt động trải nghiệm, người học hình thành và phát triển được một số năng lực quan trọng như giao tiếp, hợp tác, giải quyết vấn đề, sáng tạo. Hoạt động trải nghiệm được xem là một hình thức giáo dục do nhà giáo dục định hướng, thiết kế và hướng dẫn người học thực hiện, tạo cơ hội cho người học tiếp cận thực tế. Trên cơ sở xây dựng linh hoạt nội dung, nhà giáo dục đưa học sinh vào một trải nghiệm, khuyến khích suy nghĩ, phân tích và phản ánh về những trải nghiệm đó để phát triển các kỹ năng, thái độ, tạo ra cách nghĩ và cách làm mới, là phương thức để đạt được sự thành công trong học tập, lao động nghề nghiệp và trong cuộc sống nhằm giúp học sinh có nhiều cơ hội tự trải nghiệm và phát huy tối đa khả năng sáng tạo của học sinh.

2.2. Đặc điểm của hoạt động trải nghiệm

Trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục với những nét đặc trưng sau đây:

Thứ nhất, nội dung học tập trong hoạt động trải nghiệm mang tính tích hợp. Hoạt động trải nghiệm không tập trung hình thành cho học sinh kiến thức thuộc một lĩnh vực khoa học cụ thể mà là tích hợp tri thức thuộc nhiều lĩnh vực khoa học vào trong từng chủ đề, hoạt động để giáo dục học sinh. Bên cạnh đó, các chủ đề học tập trong hoạt động trải nghiệm được xây dựng gắn gũi với đời sống của người học. Do vậy, hoạt động trải nghiệm giúp học sinh tiếp cận nội dung giáo dục một cách linh hoạt, gắn gũi và dễ dàng hơn. Đồng thời, học sinh cũng có thể vận dụng những kiến thức thu được từ hoạt động trải nghiệm vào giải quyết vấn đề trong thực tiễn cuộc sống. Qua đó, học sinh hình thành và phát triển được các năng lực cần thiết của con người hiện đại [5].

Thứ hai, phương thức học tập của người học qua hoạt động trải nghiệm rất đa dạng. Bao gồm hoạt động học tập qua tham quan, dã ngoại, tức là học sinh vừa được thay đổi không gian học tập, vừa tiếp thu kiến thức một cách thoải mái, trực quan thông qua các địa danh, sự vật, hiện tượng, con người... [6]. Học tập qua các trò chơi, hội thi, giải đấu: học sinh được thúc đẩy tìm tòi, tiếp thu kiến thức một cách chủ động do các hoạt động

có tính cạnh tranh để giành các giải thưởng. Học tập hoạt động đóng kịch, tiểu phẩm, múa rối... Học sinh thực hành việc ứng xử, bày tỏ thái độ, quan điểm với các tình huống, kịch bản được sáng tác theo trí tưởng tượng, óc sáng tạo của mình. Từ đó, giáo viên khơi gợi để học sinh thảo luận những mặt đối lập của một vấn đề, giúp truyền đạt các nội dung, kiến thức một cách dễ dàng hơn. Học tập qua các hoạt động nhóm (câu lạc bộ, diễn đàn, buổi giao lưu, hoạt động cộng đồng...): Kết hợp truyền tải kiến thức với việc rèn luyện khả năng hợp tác, làm việc nhóm, kỹ năng giao tiếp, lãnh đạo, thuyết trình, tính tự giác... cho học sinh. Ngoài ra, còn nhiều hình thức hoạt động trải nghiệm khác như: tổ chức các sự kiện, ngày hội, thể dục thể thao, văn nghệ, công trình nghiên cứu... Có thể nói, mỗi một hoạt động đều có những thế mạnh riêng trong việc giáo dục, phát triển người học. Tùy thuộc đối tượng người học và điều kiện thực tế, giáo viên lựa chọn áp dụng hình thức phù hợp. Trong quá trình thiết kế, tổ chức và đánh giá hoạt động trải nghiệm, cả học sinh và giáo viên đều có cơ hội để sáng tạo, thể hiện quan điểm của mình, làm cho các hoạt động trải nghiệm thêm hấp dẫn, độc đáo, đồng thời giúp cho việc học của người học trở nên nhẹ nhàng, tự nhiên và chủ động hơn.

Thứ ba, học tập qua hoạt động trải nghiệm là quá trình học tích cực và hiệu quả: Tham gia hoạt động trải nghiệm nghĩa là học sinh không chỉ ghi chép, lắng nghe giáo viên truyền đạt kiến thức một cách thụ động. Các em còn có khả năng được tham gia vào bất kỳ khâu nào trong việc tổ chức một hoạt động: từ việc lên ý tưởng, thiết kế nội dung chương trình, chuẩn bị tài nguyên, thực hiện và đánh giá hoạt động. Học sinh có cơ hội được trải nghiệm, đóng góp ý kiến, bày tỏ quan điểm của bản thân. Qua đó, kích thích tính tự giác, tích cực, chủ động và sự sáng tạo của học sinh. Hầu hết mọi hoạt động học tập trong hoạt động trải nghiệm được thiết kế và tổ chức theo hướng tăng cường cơ hội để học sinh được trao đổi, chia sẻ, thực hành, thí nghiệm, trải nghiệm thực tiễn để qua đó phát hiện lĩnh hội tri thức nhưng quan trọng hơn đó chính là để phát triển năng lực ở người học.

Thứ tư, học qua hoạt động trải nghiệm đòi hỏi khả năng phối hợp, liên kết nhiều lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường. Không chỉ đơn thuần như hoạt động dạy học, chỉ huy động đến giáo viên trong việc truyền đạt kiến thức. Hoạt động trải nghiệm đòi hỏi sự phối hợp, tham gia của cả lực lượng giáo dục trong nhà trường (ban giám hiệu, giáo viên, cán bộ Đoàn, Đội, Hội Cha mẹ học sinh...) và cả các lực lượng bên ngoài xã hội (chính quyền, cơ quan ban ngành, đoàn thể, tổ chức, doanh nghiệp, nhà hoạt động xã hội, nghệ nhân...). Mỗi lực lượng có vai trò, thế mạnh khác nhau. Lực lượng trong nhà trường thực hiện việc quản lý, làm

đầu mối phối hợp, đảm bảo định hướng, phạm vi kiến thức. Lực lượng ngoài nhà trường có thể hỗ trợ về kinh phí, địa điểm, chia sẻ trải nghiệm thực tế, kiến thức chuyên môn... nhưng đều liên kết, phối hợp với nhau để truyền tải đến học sinh các nội dung, kiến thức qua hoạt động trải nghiệm. Học sinh được nhìn nhận vấn đề bằng nhiều góc nhìn, cách tiếp cận khác nhau. Từ đó, việc học trở nên đa dạng, hấp dẫn và hiệu quả hơn.

Thứ năm, học tập thông qua hoạt động trải nghiệm giúp lĩnh hội kinh nghiệm đối với một số lĩnh vực tri thức mà không có hình thức học nào thực hiện được. Có rất nhiều kiến thức, kĩ năng và giá trị mà không thể hoặc rất khó để truyền đạt một cách hiệu quả đến học sinh thông qua cách giảng dạy thông thường. Nhưng thông qua các hoạt động trải nghiệm thì dễ dàng hơn rất nhiều, thậm chí là cách duy nhất. Chẳng hạn như: phân biệt mùi vị; cảm nhận không gian, âm thanh, các giác quan... Học tập trong hoạt động trải nghiệm coi trọng quá trình học tập bằng mày mò, khám phá của học sinh. Bởi chính trong quá trình học tập bằng trải nghiệm đó, học sinh dần trưởng thành trên nhiều phương diện, cả trí tuệ, thể chất, tình cảm. Đồng thời, học sinh cũng học được cách thức, con đường để tìm kiếm và khám phá tri thức.

Như vậy, có thể nói, Hoạt động trải nghiệm trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 là hoạt động giáo dục có vai trò quan trọng trong hình thành và phát triển nhiều năng lực quan trọng cho học sinh. Hoạt động trải nghiệm được xem là cầu nối giữa các môn học trong chương trình giáo dục với thực tiễn, mở ra cơ hội để người học được thực hành, trải nghiệm, di chuyển kiến thức từ các môn học và thực tiễn. Những giá trị giáo dục to lớn mà Hoạt động trải nghiệm mang lại được xem là một phần không thể thiếu trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 với tư cách là hoạt động giáo dục và một phần trong quá trình dạy học các môn học.

2.3. Nguyên tắc xây dựng chủ đề trải nghiệm

Thứ nhất, xây dựng chủ đề trải nghiệm cần đảm bảo mục tiêu giáo dục của Chương trình Hoạt động trải nghiệm dành cho học sinh cấp Tiểu học. Đó là, hình thành ở học sinh thói quen tích cực trong cuộc sống hằng ngày, chăm chỉ lao động, thực hiện trách nhiệm của người học sinh ở nhà, ở trường và địa phương; biết tự đánh giá và tự điều chỉnh bản thân; hình thành những hành vi giao tiếp, ứng xử có văn hóa; có ý thức hợp tác nhóm và hình thành được năng lực giải quyết vấn đề. Mục tiêu này chính là định hướng chủ đạo cho toàn bộ quá trình tổ chức Hoạt động trải nghiệm của người học.

Mục tiêu của Hoạt động trải nghiệm không tập trung vào dạy học các kiến thức cụ thể mà tập trung vào hình thành cho học sinh các năng lực quan trọng gồm: năng

lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động và năng lực hướng nghiệp [2]. Mục tiêu này chi phối phương thức tổ chức hoạt động học tập cho học sinh trong Hoạt động trải nghiệm. Đó là, tập trung vào hoạt động thực hành, trải nghiệm thực tế. Qua những hoạt động gắn với thực tiễn này, người học tự phát hiện ra tri thức khoa học, hình thành và phát triển các năng lực được quy định trong chương trình Hoạt động trải nghiệm.

Thứ hai, đảm bảo phù hợp giữa các hoạt động học tập trong chủ đề trải nghiệm với đặc điểm học tập của học sinh tiểu học. Đặc điểm học tập của học sinh tiểu học là ưa thích tìm tòi khám phá; ưa hoạt động thể chất; yêu thích những thứ mới mẻ; khả năng hoạt động, học tập tiếp thu tri thức tốt;... Tuy nhiên, học sinh tiểu học còn thiếu kinh nghiệm quan sát sự vật hiện tượng, quá trình học tập bị chi phối bởi nhiều yếu tố bên ngoài, nền tảng hiểu biết cũng như những trải nghiệm thực tiễn còn hạn chế... Vì thế, những hoạt động trải nghiệm thực tiễn có giá trị rất lớn đối với người học nói chung và học sinh tiểu học nói riêng. Những kinh nghiệm mà người học tích lũy được trong quá trình trải nghiệm chính là nền tảng quan trọng giúp cho việc tiếp thu tri thức mới.

Thứ ba, chủ đề trải nghiệm hướng tới phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh. Vấn đề phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh là vấn đề trọng tâm của việc đổi mới phương pháp dạy học theo Chương trình Giáo dục phổ thông mới. Bản chất của vấn đề này là chuyển từ tiếp cận dạy học lấy thầy làm trung tâm sang tiếp cận dạy học lấy học sinh làm trung tâm. Theo đó, học sinh được chú trọng phát huy tính tích cực, độc lập nhận thức của người học dưới sự hướng dẫn của giáo viên. Học sinh được phát huy năng lực, tăng cường khả năng vận dụng vào thực tế. Để phát huy tính chủ động, tích cực của học sinh trong quá trình học tập, khi tổ chức các Hoạt động trải nghiệm, giáo viên phải luôn khơi dậy, tạo không khí hứng thú học tập cho học sinh, bằng cách sử dụng phối hợp linh hoạt các hình thức tổ chức Hoạt động trải nghiệm.

Thứ tư, đảm bảo phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường và địa phương. Để triển khai chủ đề trải nghiệm cho học sinh, trong nhiều trường hợp đòi hỏi điều kiện cơ sở vật chất nhất định: không gian, môi trường trải nghiệm, đồ dùng thiết bị để học sinh thực hành trải nghiệm, nguồn lực hỗ trợ hoạt động trải nghiệm, đặc biệt đối với những hoạt động trải nghiệm bên ngoài không gian nhà trường. Chính vì thế, khi triển khai chủ đề trải nghiệm cho học sinh, các yếu tố liên quan tới nguồn lực, điều kiện triển khai luôn cần được tính đến. Bên cạnh đó, cần thống nhất quan điểm rằng, để tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh thì không nhất thiết phải đảm bảo những điều kiện cơ sở vật chất đầy đủ, nguồn lực dồi dào mà hoàn toàn có thể

tận dụng những thiết bị, đồ dùng có sẵn, phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của từng địa phương, từng nhà trường. Điều quan trọng nhất là học sinh được trực tiếp quan sát, thực hành, trải nghiệm thực tiễn để tự mình khám phá tri thức khoa học, hình thành và phát triển năng lực.

2.4. Thiết kế chủ đề trải nghiệm cho học sinh tiểu học

2.4.1. Cấu trúc Chương trình Hoạt động trải nghiệm thành các chủ đề trải nghiệm cho học sinh tiểu học

Chương trình Hoạt động trải nghiệm ở cấp Tiểu học bao gồm 4 mạch nội dung chính, gồm: 1) Hoạt động hướng vào bản thân, bao gồm các hoạt động: Hoạt động hướng vào bản thân, hoạt động khám phá bản thân; 2) Hoạt động hướng đến xã hội, gồm các hoạt động: Hoạt động chăm sóc gia đình, hoạt động xây dựng nhà trường, hoạt động xây dựng cộng đồng; 3) Hoạt động hướng đến tự nhiên, bao gồm: Hoạt động tìm hiểu và bảo tồn cảnh quan thiên nhiên, hoạt động tìm hiểu và bảo vệ môi trường; 4) Hoạt động hướng nghiệp, bao gồm: Hoạt động tìm hiểu nghề nghiệp, hoạt động rèn luyện phẩm chất, năng lực phù hợp với định hướng nghề nghiệp. Từ các mạch nội dung này, cần thiết cấu trúc thành các chủ đề trải nghiệm cho học sinh trong một năm học. Các chủ đề cần đảm bảo bao quát hết nội dung trải nghiệm trọng tâm nêu trên. Đồng thời, định hướng hoạt động giáo dục chung cho toàn bộ chương trình giáo dục tiểu học ở từng thời điểm cụ thể trong năm học.

Một năm học ở cấp Tiểu học có 35 tuần học tập, được triển khai trong 9 tháng. Như vậy, thông thường, mỗi tháng học tập của học sinh cần có một chủ đề để định hướng hoạt động giáo dục chung của học sinh trong trường tiểu học. Theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, các chủ đề giáo dục này gắn với Chương trình Hoạt động trải nghiệm. Nói cách khác, các chủ đề Hoạt động trải nghiệm được sử dụng làm chủ đề giáo dục chung cho học sinh trong trường tiểu học theo các thời điểm. Xuất phát từ những phân tích trên đây, các chủ đề trải nghiệm của học sinh tiểu học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 bao gồm:

1. *Trường học mến yêu*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 9, là thời điểm học sinh tựu trường. Vì thế việc tìm hiểu về trường, lớp và xây dựng nền nếp sinh hoạt, học tập có ý nghĩa quan trọng đối với hoạt động của học sinh trong cả năm học. Chủ đề này gồm các nội dung chính là: Xây dựng và phát triển quan hệ với bạn bè và thầy cô; Tham gia xây dựng và phát huy truyền thống của nhà trường và của tổ chức Đoàn, Đội.

2. *Khám phá bản thân*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 10, giúp học sinh khám phá về những nét riêng của bản thân, những điểm mạnh, những việc làm đáng tự hào của bản thân... Một số nội dung trọng tâm

của chủ đề bao gồm: Tìm hiểu hình ảnh và tính cách của bản thân; Tìm hiểu khả năng của bản thân.

3. *Em yêu lao động*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 11, giúp học sinh được rèn luyện kỹ năng học tập, làm việc, sinh hoạt nhằm phát triển bản thân. Bên cạnh đó, các em được tham gia sự kiện quan trọng của tháng liên quan tới tri ân thầy cô giáo nhân ngày Nhà giáo Việt Nam 20 tháng 11. Một số nội dung hoạt động chính được triển khai trong chủ đề là: Rèn luyện nền nếp, thói quen tự phục vụ và ý thức trách nhiệm trong cuộc sống; Thể hiện tình cảm của bản thân với thầy cô giáo bằng những hoạt động cụ thể, thiết thực.

4. *Em với cộng đồng*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 12, giúp học sinh có cơ hội thể hiện tình cảm của bản thân với mọi người xung quanh. Đặc biệt là, thể hiện tình cảm với những người có công với đất nước, với những nhóm người yếu thế trong xã hội. Một số nội dung hoạt động tiêu biểu trong chủ đề gồm: Tham gia các hoạt động xã hội, hoạt động giáo dục truyền thống, giáo dục chính trị, đạo đức, pháp luật; các hoạt động tình nguyện, nhân đạo...

5. *Nghề nghiệp trong cuộc sống*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 01, giúp học sinh tìm hiểu ý nghĩa, đặc điểm và yêu cầu của nghề; Tìm hiểu yêu cầu về an toàn và sức khỏe nghề nghiệp; Tìm hiểu thị trường lao động; Tự đánh giá sự phù hợp của bản thân với định hướng nghề nghiệp; Rèn luyện phẩm chất và năng lực phù hợp với định hướng nghề nghiệp. Bên cạnh đó, học sinh tìm hiểu về việc mua sắm tiết kiệm, mua sắm thông minh trong năm mới.

6. *Quê hương tươi đẹp*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 02, giúp học sinh khám phá vẻ đẹp, ý nghĩa của cảnh quan thiên nhiên; Tham gia bảo tồn cảnh quan thiên nhiên; Tìm hiểu thực trạng môi trường và tham gia bảo vệ môi trường.

7. *Gia đình yêu thương*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 3, giúp học sinh biết quan tâm, chăm sóc người thân và các quan hệ trong gia đình; thể hiện được tình cảm và trách nhiệm của bản thân với các thành viên trong gia đình bằng các công việc cụ thể.

8. *Chia sẻ và hợp tác*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 4, giúp học sinh hình thành và phát triển được quan hệ thân thiện với bạn bè xung quanh; Xử lý được những mâu thuẫn với bạn bè trong quan hệ hằng ngày.

9. *An toàn trong cuộc sống*: Chủ đề này được triển khai trong tháng 5, giúp học sinh rèn luyện các kỹ năng thích ứng với cuộc sống; Tham gia các hoạt động trong cuộc sống một cách an toàn như: phòng tránh bị xâm hại, phòng tránh bị tai nạn, thương tích, phòng tránh hỏa hoạn...

Việc cấu trúc thành các chủ đề, hay việc sắp xếp trình tự các chủ đề trong năm học có thể thực hiện linh hoạt mà không khuôn mẫu, cứng nhắc. Điều quan trọng là

mục tiêu, yêu cầu cần đạt của Hoạt động trải nghiệm trong chương trình giáo dục được đảm bảo.

2.4.2. Thiết kế chủ đề trải nghiệm cho học sinh tiểu học

Sau khi xác định được các chủ đề phù hợp với Chương trình Hoạt động trải nghiệm thì công việc tiếp theo chính là thiết kế từng chủ đề. Hoạt động này cần được thực hiện theo tiến trình sau đây:

1) Thiết kế mục tiêu của chủ đề trải nghiệm

Mục tiêu của chủ đề vừa phù hợp với tiêu đề mà chủ đề lựa chọn, đồng thời cần bám sát vào mục tiêu và yêu cầu cần đạt quy định trong chương trình giáo dục. Chẳng hạn, mục tiêu của chủ đề *Trường học mến yêu* dành cho học sinh tiểu học theo các khối lớp được xác định như sau:

Lớp 1:

- Làm quen được với bạn mới, thể hiện sự thân thiện với bạn bè, thầy cô.
- Nhận biết được những việc nên làm vào giờ học, những việc nên làm vào giờ chơi và thực hiện được những việc đó.
- Tham gia các hoạt động giáo dục của Sao Nhi đồng và của nhà trường.

Lớp 2:

- Cư xử phù hợp khi giao tiếp với bạn.
- Thể hiện được lòng biết ơn với thầy giáo, cô giáo.
- Thực hiện được nền nếp học tập và rèn luyện bản thân phù hợp với lứa tuổi.
- Tìm hiểu được hoạt động của câu lạc bộ theo sở thích trong nhà trường.

Lớp 3:

- Thực hiện được việc trang trí, lao động vệ sinh lớp học, giữ an toàn trong khi trang trí lớp học.
- Kể lại được điều ấn tượng nhất về thầy cô giáo.
- Tích cực tham gia hoạt động của Sao Nhi đồng, Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh và của nhà trường.

Lớp 4:

- Tìm hiểu được thực trạng vệ sinh trường, lớp.
- Xây dựng và thực hiện được kế hoạch lao động trong nhà trường.
- Thực hiện được những việc làm cụ thể để giữ gìn trường học xanh, sạch, đẹp.
- Tích cực tham gia hoạt động giáo dục theo chủ đề của Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh và của nhà trường.

Lớp 5:

- Đề xuất được những cách làm cụ thể để nuôi dưỡng, giữ gìn tình thầy trò.
- Giải quyết được một số vấn đề nảy sinh trong mối quan hệ với bạn bè và thầy cô.
- Tham gia tổ chức sự kiện về truyền thống tôn sư trọng đạo và các truyền thống khác của nhà trường.
- Tham gia các hoạt động giáo dục của Đội Thiếu niên

Tiền phong Hồ Chí Minh.

2) Thiết kế nội dung và các hoạt động trong chủ đề trải nghiệm

Từ các mục tiêu của chủ đề đã xác định, ta cần cụ thể hóa thành các nội dung rồi sau đó phân phối nội dung này vào các tuần sao cho phù hợp. Như đã phân tích ở trên, thông thường, mỗi chủ đề được triển khai trong 4 tuần học tập của học sinh. Vì thế, việc phân phối nội dung cần tính đến sự cân đối giữa các tuần. Tiếp theo, từ các nội dung đã xác định, ta cần thiết kế thành nhiều hoạt động trải nghiệm cho học sinh phù hợp với các loại hình hoạt động, gồm: sinh hoạt dưới cờ, giáo dục theo chủ đề, sinh hoạt lớp. Bên cạnh đó, cần xây dựng thêm những hoạt động tiếp nối để học sinh có nhiều cơ hội trải nghiệm trong thực tiễn, qua đó hình thành và phát triển được năng lực cần thiết mà chương trình đã đặt ra. Chẳng hạn, chủ đề *Trường học mến yêu* ở lớp 4 có thể bao gồm các nội dung và hoạt động được phân phối theo tuần như sau:

Tuần 1: Thực trạng cảnh quan trường học, gồm các hoạt động chính sau:

- Chào mừng năm học mới.
- Khảo sát thực trạng cảnh quan trường học.
- Đánh giá thực trạng khảo sát.
- Tuyên truyền phong trào trường em xanh, sạch, đẹp.

Tuần 2: Giữ gìn trường học xanh, sạch, đẹp, gồm các hoạt động chính sau:

- Tham gia hoạt động công trường an toàn.
- Lập kế hoạch giữ gìn trường học xanh, sạch, đẹp.
- Thực hiện giữ gìn trường học xanh, sạch, đẹp.

Tuần 3: Dự án Hành lang xanh, gồm các hoạt động chính:

- Tham gia phát động dự án Hành lang xanh.
- Xây dựng kế hoạch thực hiện dự án Hành lang xanh.
- Tuyên truyền dự án Hành lang xanh.

Tuần 4: Thực hiện dự án Hành lang xanh, gồm các hoạt động chính sau:

- Triển lãm tranh tuyên truyền dự án Hành lang xanh.
- Trang trí hành lang lớp học.
- Xây dựng góc nghệ thuật thiên nhiên.
- Tổng kết dự án hành lang xanh.

Trên đây là một số gợi ý cụ thể về việc xác định mục tiêu, xây dựng nội dung và thiết kế hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học. Từ mục tiêu giáo dục, ta có thể đề xuất nội dung và hoạt động rất đa dạng, phong phú mà không phải chỉ có một phương án duy nhất. Điều quan trọng ở đây chính là học sinh được tham gia vào những hoạt động trải nghiệm thực sự. Các em được quan sát, làm việc, thực hành, thí nghiệm, trải nghiệm thực tế để qua đó phát hiện ra tri thức khoa học. Điều quan trọng nhất là hình thành, phát triển được những năng lực cần thiết của con người hiện đại được quy định trong chương trình giáo dục.

3. Kết luận

Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục mới trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Hoạt động trải nghiệm là cầu nối giữa các môn học trong Chương trình giáo dục với thực tiễn đời sống nhằm mở ra cơ hội nhiều hơn để học sinh vận dụng những điều học được từ các môn học vào thực tiễn để qua đó hình thành và phát triển năng lực mà không dừng lại ở mức độ nhận thức, ghi nhớ thông tin về các môn học. Chính vì thế, thiết kế hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học là vấn đề nan giải nhận được nhiều sự quan tâm từ những giáo viên trực tiếp đứng lớp.

Trong khuôn khổ của nghiên cứu này, mới bàn luận được một phần nhỏ liên quan tới thiết kế và tổ chức

hoạt động trải nghiệm cho học sinh đó là việc định hình ra các chủ đề trải nghiệm cho toàn bộ chương trình Hoạt động trải nghiệm dành cho học sinh tiểu học. Xây dựng một chủ đề trải nghiệm cho học sinh: xác định mục tiêu, xây dựng nội dung và định hình các hoạt động trải nghiệm chủ yếu trong chủ đề. Những nghiên cứu tiếp theo cần tập trung thảo luận về việc thiết kế hoạt động trải nghiệm cho học sinh trong từng loại hình trải nghiệm theo quy định trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, đó là: thiết kế hoạt động sinh hoạt dưới cờ, thiết kế hoạt động giáo dục theo chủ đề, thiết kế hoạt động sinh hoạt lớp, thiết kế hoạt động câu lạc bộ cho học sinh trong trường tiểu học...

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), <i>Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể</i>. [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), <i>Chương trình Hoạt động trải nghiệm</i>. [3] Kolb A.Y., Kolb D.A., (2012), <i>Experiential Learning Theory</i>. In: Seel N.M. (eds) <i>Encyclopedia of the Sciences of Learning</i>. Springer, Boston, MA. [4] David A. Kolb, Richard E. Boyatzis, Charalampos Mainemelis, (2001), <i>Chapter: Experiential Learning Theory: Previous Research and New Directions</i>, Book	Perspectives on Thinking, Learning, and Cognitive Styles. [5] Phạm Quang Tiệp, (2017), <i>Xây dựng hoạt động trải nghiệm sáng tạo cho học sinh tiểu học</i>, Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2, Số 49, tr.147-155. [6] Bùi Ngọc Diệp, (02/2015), <i>Hình thức tổ chức các hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong nhà trường phổ thông</i>, Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 113.

BUILDING EXPERIENTIAL TOPICS FOR PRIMARY STUDENTS ACCORDING TO THE 2018 GENERAL EDUCATION PROGRAM

Phạm Quang Tiệp

Email: tietp@vnu.edu.vn
University of Education, Vietnam National University, Hanoi
144 Xuan Thuy, Cau Giay, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: *In 2018, the Ministry of Education and Training has issued a new General education program. In particular, experiential education is a consequence of shifting from content-based to competency-based teaching. Experiential education is not only built into a new educational activity but also becomes an integral part of all subjects of the General education program. As a result, experiential education is highly valued by the builders of the General education program in Vietnam. In this article, the author focuses on clarifying the nature and characteristics of experiential activities as a new educational activity in the 2018 General education program.*

KEYWORDS: Experience, experiential activities, experiential education, experiential learning.